

COLORAMAS

Si obris els ulls, veuràs un feix de llum. És l'origen del color. Sense llum, el color és només una idea suspesa en l'invisible, esperant a ser revelada. La llum és la condició que manifesta la naturalesa del color, la que el fa real... com és també la que pot destruir-lo.

* * *

En 1704 Isaac Newton va publicar Òptica, un tractat revolucionari en el qual va presentar el seu experiment crucial sobre la llum: va disposar dos prismes invertits amb una lent entre ells, després va fer que un raig solar passara a través del primer prisma i la seua llum blanca es va descompondre en un espectre de colors. Este feix cromàtic, concentrat per la lent, va travessar després el segon prisma i els colors van recompondre el raig de llum. Este experiment va ser una fita per a la física en demostrar que el color viu en la llum blanca. Heus ací el seu espectre visible.

En 1800 William Herschel, en mesurar la temperatura dels colors, va descobrir els rajos infrarojos, invisibles a l'ull humà. Un any després, Johann Wilhelm Ritter, emprant plaques fotosensibles, va revelar els rajos ultraviolats, una altra forma de llum que escapa a la nostra visió.

Inspirat per eixes idees, en 1864 James Clerk Maxwell les expandiria en provar que la llum és una ona electromagnètica i que els colors visibles corresponen a diferents longituds d'eixa ona. En realitat, el color no existix. És el resultat d'una experiència perceptiva en la qual la llum és captada per les cèl·lules fotorreceptoras de la retina, anomenades cons i bastons, transformant-se en impulsos elèctrics que el cervell reconeix com a colors.

* * *

Durant el segle XIX l'interés per ordenar i explicar els fonaments del color va portar a sistematitzar-lo mitjançant aproximacions gràfiques, com l'esfera cromàtica de Philipp Otto Runge, Farben-Kugel, de 1810. Eixe va ser el primer model tridimensional per als colors, que connectava les seues variacions de to, saturació i lluminositat en un gradient continu a partir de la seua representació pura en l'equador de l'esfera.

Eixe mateix any, Johann Wolfgang von Goethe va presentar la seua Teoria dels colors, un tractat filosòfic que va definir com de “empirisme delicat”. Goethe va explorar el color com una emoció profunda nascuda de l'oposició entre la llum i la foscor, aprofundint en la seua dimensió simbòlica. Esta obra va inspirar a diverses generacions de creadors.

Capturant l'intens debat sobre la percepció del color en la seua època, John Hayter va pintar en 1823 Una controvèrsia sobre el color, obra al·legòrica que reflectix les

divergències entre les teories científiques tal com les interpretaven els teòrics del color i els pràctics de la pintura, és a dir, els artistes.

* * *

Els colors encarnen codis socials i polítics. A Occident, el blanc representa puresa i vida, en canvi a Orient s'associa amb la mort. El negre a Occident simbolitza el dol, mentres que a Orient evoca força i protecció. Històricament, el to de la pell s'ha utilitzat per a establir privilegis i exclusions. En resposta, l'artista Angélica Dass, amb la seua obra *Humanae*, ens situa enfront de l'extraordinària varietat de matisos que habiten en la pell.

En l'art, el color havia començat a alliberar-se gradualment de la realitat i de la forma. Les atmosferes lluminoses de Joseph Mallord William Turner, la llum dividida en les partícules puntillistes de Georges Seurat o el cromatisme abstracte de Vasili Kandinsky van traçar la seua evolució cap a l'autonomia. Ja amb Kazimir Malévich, el color es convertix en el pla suprem.

Des d'eixa llibertat, Yves Klein, amb el seu “Blau Klein Internacional”, creat en 1957, va concebre el color com una vivència absoluta en si mateixa. Klein va abraçar el blau per a aconseguir amb ell la immensitat i submergir als espectadors en l'infinit.

Hui, en l'art, el color ha adquirit naturalesa de principi essencial i plenament autònom, capaç d'imposar-se en la nostra esfera de percepció i d'obrir una altra porta a les emocions.

* * *

En 1979, Roland Barthes, a propòsit d'unes certes obres de Cy Twombly, va afirmar que el color és “abans de res, un plaer [...] com una parpella que es tanca, un lleu desmai”.

Ho has de veure.

Ara, tanca els ulls. Quins colors veus?